

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
 Egy óra . . . 1 kor. Egy óra . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 „ Negyedévre 4 „ 50 „

Felolvasó szerkesztő:
II. J. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

Gazdasági alárendeltség.

Irta: dr. Legányi Gyula.

A gazdasági alárendeltség egyúttal politikai szolgáltságot jelent, ezt az elvet jól ismerik az osztrákok, rajtuk kipróbálták, a magyarok azonban sokáig nem ismerték és a szabadelvűpárt harmincz éves uralma alatt mindent elkövetett, hogy soha se ismerjék. A vámkérdést mindig úgy kezelte, hogy ne törődjünk vele, hiszen az csak gazdasági kérdés, nekünk pedig nemes és vitéz nemzetnek nem is illik ilyen csekélységekkel foglalkozni, mint lovas nép lovagoljunk továbbra is közjogi kérdéseken és ha apró vívmánnyal sikerül a magyar alkotmányt elhomályosítani, akkor pásztortűzeket gyújtunk hegven és völgyön. A vívmányok elmélete a langeszű szabadelvű-párt találmánya és harmincz év alatt oly tökéletességre vitte, hogy a sok vívmány egész n eltakarja az alkotmányt és ma már az osztrák császár abszolút hatalma Magyarországon nyilvánvaló.

Nem kérünk többet a vívmányokból, a magyar nemzet váltig beéri a törvények végrehajtásával s az alkotmány megbecsülésével, de kiváltképpen a nép akaratának a respektálásával. Elegendő nekünk a dualizmus és a paritás. A dualizmus azt jelenti, hogy két állam van politikai szövetségben közös fejedelm alatt, a paritás pedig, hogy a két állam egyenrangú. Nem meszalliansz ez a szövetség, amint az osztrák császár magyarra, hanem egyenrangú két állam szövetsége és ha meszallianszról van szó, akkor az csak az osztrák császárra vonatkozhatik, mert a magyar királyság régibb és nemesebb, az osztrák császárság pedig fiatalabb és alkotmányossága csak magyar ajándék.

A dualizmus és a paritás, magyarul két egyenrangú állam szövetsége kettős fogalmában befoglaltatik a personális unió. Magyarán szólva a personális unió nem egyéb, mint két vagy több állam szövetsége közös fejedelemmel. Az osztrák császár, meg a szabadelvű-párt pedig ezt a viszonyt úgy magyarozza, hogy a fejedelem korlátlan ura a két államnak s a magyar állam népe véleményét nyilváníthat ugyan, de a fejedelem nem tartozik ráhaderíteni.

A szabadelvű-párt annyira megszokta és megszerette a korlátlan fejedelemséget, hogy nemcsak politikai tekintetben rendelte alá Magyarországot az osztrák császárnak a dualizmus és a paritás tilalma ellenére, nemcsak a magyar állam nyelvét sikkasztotta el, hanem gazdasági szempontból is hübéressé tette és elfogadta császári urának azt a kijelentését, hogy a megkötött meszalliansz boldog viszonya örök időre maradjon meg úgy, amint köttetett: Ausztria iparos ország és Magyarország földműves ország maradjon. Ezt a császári óhajást parancsnak tekintette a bukott szabadelvű-párt és a bukottak még ma is szóval és írásban mint egyedül üdvözítő dogmat hirdetik, hogy ne bolygassuk a császári kijelentést, maradjunk továbbra is csak földműves ország, mert különben felkopik az állunk.

Igy beszél Zselénszky gróf, akinek sok ezer hold földje van s aki a magyar paraszt sorsát szíven viseli, így beszél Othlik, a miniszteri tanácsos, aki hamisan összeállított statisztikai adatokkal hűségesen szolgálja az osztrák ipar érdekét, így ír Matlekovits, a pecsovice, aki nem régen megjelent „Közös vámterület és a gazdasági elválás Ausztriától” című fércmunkájában azzal fenyegeti meg a magyarokat, hogy ha a mai boldog gazdasági viszonyt megbontják, akkor éhen halunk meg.

Ezek az osztrák érdeket szolgáló magyar szabadelvű urak nem tanulták meg Arisztoteleztől, hogy nem állam az olyan, amely polgárainak szükségleteit nem tudja kielégíteni. Avagy oly együgyűek és dörögők és nem tudják, hogy Magyarország ipari és honvédelmi szükségleteit külföldről szerzi be. Miért ne maradhatna ez meg továbbra is így, miért emelkedjünk mi ki a keleti maradiságból és a gyarmati szolgáltságból, miért ne fizessünk mit továbbra is Ausztriának ipari szarcot?

A logika ezeknek a jó uraknak gyöngé oldalak, az ő egyedüli logikájuk az egyéni érvényesülés bármilyen áron. Ők azzal nem törődnek, hogy a számvetés szabálya szerint nyilvánvaló, ha gazdasági gyámkodás mellett értékesíteni tudtuk nyers terményeinket, akkor gazdasági önrendelkezés mellett is tudjuk, sőt még jobban értékesíteni. Nekik a tudomány csak fejős tehén, nekik a tudomány csak arra való, hogy kitüntetés és jutalmat hozzon. Miért ne ámitanának továbbra is?

Két emberöltőn át soha sem járt ki sem jutalom, sem kitüntetés azoknak, akik a magyarságért s az önálló gazdasági berendezkedésért küzdöttek. Mindig többet hoz a konyhára a császár kegye, mint az ország üdvössége.

És ennek az osztrák politikának mi az eredménye? Magyar munkás nem tud itthon érvényesülni. Magyarország közel egy századon át a külföldön élő idegen munkásokat el munkával és keresettel, nagyon természetesen tehát, hogy ha a magyar ember érvényesülni akar és derekas munkája után megélni, akkor kénytelen sátorfáját fölszedni. Csak egy hónapban, februáriusban közel 30 ezer magyar hagyta el hazáját, ha továbbra is így haladunk, akkor ma-holnap nem lesz se pénz, se posztó, azaz nem lesz napszám és akkor sém földművelésről, még kevésbé iparról sem lehet szó minálunk.

Az inség kinyitotta az ország szemét, az ámitókat félrelökte. A fölébredt és talpra állott Magyarország követeli a gazdasági önrendelkezést és attól el nem áll, mert létkérdés, a nélkül fiainak sem munkát, sem keresetet nem biztosíthat, még kevésbé teremtheti meg a gyáripárt. Tiszta sor, hogy a régi és hatalmas nyugoti gyáripártól nem tud lélekzethez jutni, Ausztria is csak úgy tudta megalapítani és megvédeni iparát és kereskedelmét, hogy vámvédelemtől gondoskodott. Most világszerte felülkerekedett a vámvédelmi politika, Németország, amely kiváltképpen iparos ország

képtelenségig terjeszti ki a védelmet, még a nyers terményeket is megvásároltatja, mi sem tehetünk egyebet, nekünk is az árral kell uszni, ha nem akarunk elmerülni. Ipart nem lehet ma teremteni vámsorópók nélkül, mert a hatalmas világv verseny mindent megemészt, csak ha már virágzó ipar van, ekkor lehet vitatkozni a felől. mikor döntsük le a sorompókat. Németországnak virágzó ipara van és most újra még hatalmasabb sorompókat emel, még ma is magasabbra emeli a vámokat, e rabló gazdálkodásnak csak úgy lehetne útját állani, ha senki be nem fogadná ipartermékeit.

Nyilvánvaló tehát, hogy a mai politikai irány szerint minden állam erős iparállamra igyekszik válni, mivel ma nyereszedés és zsarolás kerekedett felül és mivel az ipar több hasznot hajt. Ha tehát Magyarország a világv versenyben, közelebből Ausztria zsaroló politikája miatt tönkre nem akar menni, akarva nem akarva hódolnia kell a forgalomban lévő gazdasági elveknek. Ma már minden művelt állam iparállam, Magyarországnak is azzá kell lenni. A művelt államok sorában első helyen áll Angolország, amely bevitt mezőgazdasági terményekért többet fizet, mint a mennyit a kivitt iparcikkéiért kap, Amerika vetelkedik az angol iparral és Németország sietve igyekszik az egész keleti piacot meghódítani, hogy gyártmányai otthon meg ne rozsdásodjanak és a lomtárba ne kerüljenek, Japán birokra ment Oroszországgal, mert virágzó iparát és kereskedelmét féltette.

Politikai híreink.

Budapest, április 11.

Holtpontra áll a válság. Hetek, hónapok teltek el haszontalanul. Az új többség nem engedhet, mert az elvtagadókat, az árulókat agyonütnék választóik, az uralkodó pedig nem akar engedni. Az osztrák császár nem akarja azt, hogy a magyar nemzet független, önálló és boldog legyen.

Találgatnak utakat, módokat, de nem a válság megoldására. Nem és ezerszer nem, hanem e számtani pontossággal ugyanis elkövetkező összeütközés kikerülésére. Hiába. A végzetet nem lehet tévútra vezetni, csak az ostoba embereket.

Szell Kálmán terve.

Kossuth lakására gr. Batthány Tivadar mint a vezérő-bizottság jegyzője hívott össze Kossuth nevében és megbízásából bizalmas értekezletet. Dél előtt 11 órakor indult meg Kossuthnál a tanácskozás.

Csakis függetlenségi képviselők voltak jelen; összesen hatan voltak: Bakonyi Samu, gróf Batthány Tivadar, gróf Zichy Jenő, Tóth János, Sággy Gyula Gyula és Holló Lajos. A beszélgetés mindössze fél óráig tar-

tott és semmiféle érdemleges tárgyalásba nem mentek bele. Hivatalos tudósítást nem is adtak ki.

Előleges hírek szerint Kossuthék már ma tárgyalják, persze csak bizalmasan és minden hivatalos jelleg és kötelezettség nélkül Széll Kálmán ismert tervét, hogy a szövethatározatok és érje be ehelyett a közös ügyek egyéb terein elérhető nemzeti vívmányokkal. Ezek volnának Széll eredeti terve szerint, melyhez azonban a király még nem járult hozzá és a melylyel a szövethatározatok eddig csak az Andrassy lakásán tartott szűk körű értekezleten rövidesen foglalkozott, a külföldi képviselőben a magyarság érvényesítése olyképpen, hogy a nagykövetség, követek, ügynökségek és konzulátusok kitűnének a magyar címerrel, zászlóval és kiírják elnevezésüket magyarul is. Minden külügyi hivatalban vagy a főnök, vagy annak helyettese magyar ember volna és a hivatalok tartoznának minden magyar beadványt közvetlenül elintézni és a magyar hatóságokkal kizárólag magyarul levelezni. Az egyik közös minisztérium székhelyét Budapestre helyeznék át és Budapesten a bécsivel egyenrangú diplomata képző akadémiát állítanának fel. A budapesti akadémia növendékei tartoznának a német, a bécsi növendékek a magyar nyelvet is megtanulni. A közös minisztériumok címe volna: „osztrák császári és magyar királyi” — nem pedig „cs. és k.”, mint most, ami a külföld előtt azt is jelentheti, hogy: „osztrák császári és csch királyi.”

Kétségtelenül az is fontos, hogy a külföld valahára hivatalosan is tanulja meg, hogy Magyarország létezik, még pedig mint önálló és független állam és nem mint osztrák tartomány, de ez nem zárja ki azt a természetes kívánságot, hogy a magyar nemzet idehaza is magyar lehessen és éppen ezzel nem lehet kárpótlás a katonai követelményekért. Tulajdonképpen meg kellene csinálni ezt is, azt is és Széll követeléseit minden válság nélkül is teljesíteni kellene, mert a mostani állapot egyszerűen törvénytelen. Még a 67 es egyezmény is csak közös minisztériumokról beszél, de azért a közös hadügyminiszter ejtaján ott fityeg az óriás fekete tábla és ezen sárga betűkkel az áll, hogy: „Reichskriegsminister”; a közös külügyminiszternek pedig első címe: „Minister Meines Hauses”, mivel az ő birodalmi kancellár voltát akarják jelezni.

Itt nem is fentartott királyi jogokról, hanem törvénysikkasztásról és egyenes politikai hazugságokról van szó. Ezek megszüntetése ellenében nem lehet lemondani a nemzet itéletének végrehajtásáról.

Nem is igen bizunk benne, hogy Széll terveiből lenne valami, mert ez csak az ellenekkel való teljes egyetértésben lépne ki a küzdőterre és így a mai megbeszélések szinte akadémikus jellegűek, melyeknek a helyzetre még nem lesz semmi hatásuk.

Tisztogatás a gyorsírókban.

Következik a megtorlás munkája. A hatalomra jutott koalíció megakarja boszulni a november 18-án történt alkotmányellenes merényletet, a zseb-kendőlobogtatást, a törvénytelen szavazást s az országgyűlési napló meghamisítását.

De ez a boszu, úgy látszik, nem lesz méltó a koalícióhoz. A merényletet, a zsebkendőintést, a Napló meghamisítását mindenekelőtt Perczel Dezső követte el — s a koalíció a gyorsírókon hajtja végre a nemzet itéletét. A legközelebbi ülések egyikén nyújtja be Eötvös Károly ugynevezett megtorló indítványát, melynek veleje

az, hogy az elkövetett bűnért Fenyvesi Adolf, az országgyűlési gyorsíróda főnöke és Peregriny gyorsíró a felelősök.

Fenyvesy azért bűnös, mert türtte a Napló meghamisítását, türtte, hogy az emlékezetes esti ülésen Perczel házelnök maga mellé gyorsírót rendeljen az elnöki emelvényre s azt vétesse a gyorsírói feljegyzésbe, amit akar. Peregriny pedig azért bűnös, mert mindezekre a munkákra felhagyta magát használni.

Következménye ennek a megtorló indítványnak minden valószínűség szerint az lesz, hogy Fenyvesy Adolfot és Peregrinyt fegyelmi uton egyszerűen elmozdítják állásától.

E „megtorlás” dolgában meglehetősen eltérők a vélemények a koalícióban. Egyik csoport, a melynek lehangosabbjai Kubik Béla és Leszkay Gyula, föltétlenül követelik a „cselekményben” részes gyorsírók elcsapatását, már a példaadás kedvéért is, hogy a közhivatalnok mint alantas ne vállalkozzék felsőbb parancsszóra minden aljas munka véghezvitelére, a másik csoport pedig azt tartja, hogy Fenyvesy s Peregriny nem tehetnek másként, mint a hogy tettek. Mert el lehet-e képzelni olyan gyorsírót, a ki megtagadja az engedelmessépet a képviselőház elnökének? Ezt a két gyorsírót mint bűnbakot kiragadni a bűnös kormánypárt, a bűnös kormány s a bűnös elnökség tömkelegéből nem igazságos dolog.

Szerbia ágyukat rendel.

Belgrádban a tüzérségi bizottság már döntött az ágyurendelés dolgában. Tegnap bontották fel a beérkezett három ajánlatot, a francia Creuzot cégét, amely ütegen kint 385.000 frankot kér, a Chamond gyárét, amely ugyancsak a szállítási költségekkel együtt ütegenkint tesz ajánlatot, még pedig 380.000 frankkal, míg a Kruppgyár 385.000 frankot kér egy egy üteget. A bizottság a Creuzot-cég ajánlatát fogadta el, egy-egy ütegre 2000 shrapnelt számítva. A bizottság határozata alapján Pacsu pénzügyminiszter külföldre utazik, hogy a további tárgyalásokat folytathassa és a további szállítást bécsi és berlini cégek közt ossza fel.

Tisza István Bécsben.

Bécsből jelentik, hogy gróf Tisza István ma délelőtt 11 órakor kihallgatáson volt. A kihallgatás közel egy óráig tartott. Gróf Tisza beható jelentést tett a megváltozott helyzetről és a kereskedelmi szerződések tárgyában követendő magatartásról. Tisza este visszautazik Budapestre. Az a hír, hogy mára valami döntő fordulat áll be a válságban, vagy legalább Tisza személye tekintetében, valótlannak bizonyult.

Tisza István gróf miniszterelnök ma délelőtt ismét tanácskozott Goluchovszky külügyminiszterrel, amiből azt lehet következtetni, hogy a kereskedelmi szerződések dolgában merültek föl nehézségek.

Khuen-Héderváry Károlyt is meglátogatta ma délelőtt.

Jól informált helyen azt mondják, hogy a mai audencián szóba került, hogy Tisza végképpen megváljék hivatalától. Tisza ugyanis semmiképpen sem akarja tovább viselni terhes és nagy felelősséggel járó állását. A mostani helyzet azonban olyan,

hogy Tiszának még alkalmasint a helyén fog kelleni maradni.

A főirat dolgában az a kívánsága az uralkodónak, hogy az a tárgyalás elmaradjon. Lehetséges, hogy meg is indítják a tárgyalásokat abban az irányban. A főirat tárgyalásának ugyanis így sem lehet pozitív eredménye s csak az ellentéteket fogja kiélesíteni.

Vármegyénk és vidéke.

Műkedvelő előadás Hadházon.

A műkedvelő társaság Hajduhadházon április 15-én a nagyvendéglőben táncmulatsággal egybekötött színi előadást tart. Színekerül „A miniszterelnök bálja.” „Illatos levelek.” és a Virágfakadás.

Munkácsi Mihály szülőházát lebontják. Munkácsról írják, hogy a világhírű magyar festő, Munkácsi Mihály szülőházát lerombolják. A házat, amelyben eddig az állami adóhivatal talált hajlékot, tavaly eladták a Denefeld és társa cégnek 28.000 koronáért, amely nagyon is olcsón jutott e nevezetes ház birtokába. A cég most Munkácsi szülőházát leromboltatja és bérházat épít a helyére.

Leütötte a sógorát. Horváth József geszti lakos különválva élte a feleségétől, mert valami jusson már régebbi idő óta pert folytattak egymás ellen. A haragban élő házastársak gyűlölték egymást és Horváth egyre üzengetett a feleségének, hogy agyonveri és kiirtja az egész családját. Vasárnap beborozott állapotban fölkereste a feleségét és ott találta az asszonynál a sógorát is. Az asszony testvérével, Serfőző Lajossal dulakodni kezdett a berugott férj, akinek a fejére végre olyat ütött Serfőző, hogy a szerencsétlen eszméletlenül terült el a földön. A csendőrség a gyilkos sógort letartóztatta.

Gyilkosság Okányban. Véres gyilkossági merénylet tartja nagy izgatottságban a biharmegyei Okány község lakóit. A község nyílt utcáján fényes nappal agyonverték Kiss Lajost, akit a gyilkosok fűtykösökkel vertek le az ut porába. A csendőrpáncsnokság nyomában távirati jelentést küldött a nagyváradi ügyészséghez, hogy a gyilkosság három tettesét letartóztatta.

Új gyógyszer-tár Püspökladányban. Püspökladányban a második gyógyszer-tárat is felakarják állítani. Hajdúvármegye egészségügyi bizottsága javasolja a második gyógyszer-tár felállítását.

Elrabolt egyetemi hallgató.

Budapestről írják: A rendőrségen már napokkal ezelőtt bejelentették, hogy Stubnya Géza 19 éves egyetemi hallgató, dús gazdag nyitrai nagybirtokos fia eltűnt lakásáról. A fiatal embernek nyomára akadni alig tudtak, de a múlt hét vége felé az ügyben érdekes fordulat állott be.

Ugyanis a fiu szülei levelet kaptak, amelyben női írással azt közlik, hogy a fiut holmi félvilágnő ugyszólván fogva tartja. Nem engedi ki mindaddig, míg válságdíjat nem kap érte és ha nem kap, akkor egészen megrontja a szerencsétlen fiut.

Csak szerény 5000 korona válságdíjat követel, melyet a főpostára vár poste restante. A levelet átküldötték a budapesti főkapitányságnak, amely megíratta a poste-restante levelet, de ezért senkisémet jelentkezett.

Most már nemcsak a fiatal embert keresik, hanem a titokzatos levélírónt is.

Mi az újság?

Gróf Kuun Géza halála. Gróf Kuun Geza, az akadémia másodelnöke holtteste még a Vöröskereszt-kórház halottaskamrájában fekszik. Ma reggel azonban áthozták az akadémia oszlopcsarnokában felállított ravatalra. A temetés délután fél öt órakor lesz az egyház nevében Haypál Benő ev. ref. lelkész, az Akadémia nevében Goldzicher Ignác, az etnográfiai társaság nevében Szalay Imre min. tanácsos mond bucsuztatót.

Nagy hófúvások. Máramaros-Szigeten óriási havazás volt. A kocsiközlekedés szünetel. A falvakban óriási hófúvásokat jelentenek.

Szeretője után a halálba. Hacker Katalin gyári kisegítő Budapest marólugát ivott. Otthagytott leveleiből halálának okául azt adja, hogy nem élheti túl Laczi szeretőjének halálát, ami a minapaban történt.

El Amerikába. Trencsénmegyében a kivándorlás óriási mérveket öltött. Három hónap alatt 2244 utlevelet állítottak ki.

Letartóztatott szélhámos asszony. Grün Karolin szélhámos asszonyt azzal fértőztették be Budapesten a leányos házakhoz, hogy a fia előkelő állású fiatal ember és nőül akar. Azonkívül apáca ruhában különböző címeken könyörömlányokat gyűjtött, a pénzt pedig elköltötte. A szélhámos asszonyt Füzesabonyban letartóztatták. Itt is apáczák számára gyűjtött.

Halálra forrázott gyermek. Erzsébetfalván Wurmfeld Lajos konyhájában nagymosás volt. A mosdófazekat ezen alkalomra szintén felhasználták a mosáshoz szükséges vizelforrálására. A háromesztendős Ilonka magára borította a forró vizet és pedig olyan szerencsétlenül, hogy a szegény gyermek három órai iszonyu kínlódás után meghalt.

Egyházak és iskolák.

Az utolsó protestáns estély.

Egy idő óta távol élek Debreczentről. De ez nem azt jelenti, hogy jogosulatlanul tartanám magamat a város közéletének figyelemmel kísérésére. Hiszen Debreczen nemcsak Debreczené. Debreczen az egész Magyarországot, az egész magyarságot. Nemcsak nevezetes város, hanem fogalom, — a hamisítatlan, tiszta magyarság megszélesítője, a magyarság valódi fővárosa, s ha egyházi téren a Kálvini orthodoxia zászlóvivője volt a múltban, talán az a jelenben is, — mégis a tiszta magyar szabadelvűség felvilágosulás és türelem védő hátyája is.

És hogy az volt és az maradt, azt nagy részben köszönheti a lakossága messze-tulnyomó többségét alkotó magyar reformátusságnak, erősen kidomborodó protestáns

jellegének, melyet az idők folyása a kor követelményeihez mérten csorbitott, enyhített, de el nem enyészthetett, ami nagyon jól van így, mert arra a haladásnak, a szabadelvűségnek, a magyarságnak még mindig igen nagy szüksége van.

Midőn tehát elismerem azt, hogy a városban az összes többi felekezetek érvényesülési s fejlődési törekvései jogosultak mindaddig, míg a törvény, a kultúra és a társadalmi tapintat határai között mozognak: addig másrészt a város lakossága s társadalma ősi jellegének főtartását óhajtóm nem csupán felekezeti, hanem faji és közművelődési szempontból.

Ezt úgy képelem, hogy álljon ki a debreczeni protestantizmus a küzdő élet mezejére, vegye fel ott a nemes harcát a többi, vele hol ellentétes irányú, hol legalább más utakat s eszközöket használó törekvésekkel szemben, s a munka és kultúra fegyvereivel vigye diadalra zászluját.

A küzdelem az élet, a fejlődés. A történelmileg kifejlődött jogokat és helyzetet nem elég követelni, — hanem azt meg is kell tartani tudni.

Ezért én örültem a katolikus felolvasó estélyek kezdeményezésének, bár tiszta meggyőződésű protestáns ember vagyok; örültem a szabadiskola felekezeti köteleken kívül álló hasonló és szép sikerű mozgalmainak. De természetesen örültem és teljes sikert kívántam a főiskolai teológiai ifjúság által kezdeményezett protestáns estélyeknek is.

Melyik ért el közülök nagyobb külső, melyik nagyobb belső sikert, azt most nem vizsgálom.

Azt se teszem fejtegetés tárgyává, hogy a protestáns estélyek kissé egyoldalú irányban fejlődtek; a változatosságuk, a világias résznek kevés tért engedtek, s az előadók és előadások megválasztásában talán nagyon is szűk körre szorítottak, holott az itt adott engedmények a tulajdonított cél érdekében is nagyon üdvös hatással lettek volna, s a XX. századnak az egyházas gondoskodás, erzület fejlesztésében más eszközök állnak rendelkezésére, mint pl. 200, vagy 100 évvel azelőtt.

Azt sem emlegetem, hogy miért nem tudták a debreczeni ev. ref. s ág. ev. egyházak vezetői az estélyek rendezésében, melyek neve is „protestáns”, az együttműködés feltételeit megtalálni.

Jól esik megállapítanom, hogy a protestáns estélyek folyton emelkedő látogatottságnak örvendtek és műsoruk is gazdagabbá, változatosabbá lett.

Már azt hittem, teljesen begyökeresnek, s a jövő évadban fokozott erővel támadnak föl, legyőzve a kezdet minden nehézségét.

Annál nagyobb meglepetéssel olvastam a tiszelt lapból, hogy az utolsó protestáns estély, bár meg volt hirdetve, egyszerűen elmaradt.

A szerkesztői kommentár azt adja okul, hogy a vaskalaposság miatt maradt el, mert nem akarták megengedni, hogy a „Bikában” tartsák, vagy éppen táncmulatsággal kössék egybe.

E vaskalaposság alatt bizonyára tanári vaskalaposságot ért a hيرادás. Nem tudom, így volt-e, de hozzászólnom szabad, s mint jó protestánsnak, mint Debreczent s a főiskolát szerető embernek, kötelességem.

A vaskalaposság vádjával a tanárokat minden időben könnyen illették. De e vádak nem mindig voltak igazak.

Pl. nemrég olvastam Komlóssy Arthur márczius 15-iki beszédében, hogy a márczius 15-ikét a debreczeni főiskola lelkes ifjúsága a főiskolai tanári kar támogatása nélkül ünnepegette. Holott nem tudom mióta, de azt hiszem, van 20 esztendeje, hogy a főiskolai tanári kar a márczius 15-ike iskolai meg-

ünneplése körül lelkesedéssel és odaadással veszi ki minden évben a maga részét.

Tehát a vaskalaposság vádját nem fogadhatom mindjárt készpénznek.

Ha a protestáns estélyek hódítottak, ha közönsége estéről estére növekedett: akkor természetes, hogy nem maradhat a kollégium rossz beosztású, esztétikátlan, szűkes dísztermében, s akkor Debreczenben máshova nem mehet, mint a „Bika szálló” szintén rossz, de legalább tágas és szép dísztermébe. Hisz az a jövő zenéje, hogy a főiskolának az új gimnáziumi épület építése alkalmával egy valóban nagy, rendkívül tágas, jó akusztikájú, s a szépitészeti igényeket is kielégítő dísztermet adjanak, amire égető szükség van. Akkor talán a tanári kar márczius 15-iki ünnepeiről is többen vesznek tudomást és sok egyébről.

A hova a kegyelet s lelkesedés beköltözik, minden helyet templommá avat. A protestáns buzgóság azon estére azzá avatta volna a „Bika” dísztermét is. Tehát ez nem lehetett komoly akadály.

Tánczestét tervezett utána a rendező fiatalság, mintegy a szereplő hölgyek tisztelésére?

Hát ez igazán nem tartozik a protestáns esték jellegéhez, nem is volna kívánatos, hogy mindig ezen függelékkel rendezzék őket. De az utolsó után, attól függetlenül s teljesen elkülönítve mért ne lehetett volna? Sárospatakon évtizedeken keresztül híresek voltak a teológus bálók.

De tegyük föl, hogy a tanári kar e kérdésekben megkötötte magát. Akkor az ifjúságnak kellett volna engednie. Nem az a fő, hogy okvetlenül nagy s díszes teremben legyen az estély és táncz kövesse, hanem hogy a meghirdetett utolsó protestáns estélyt okvetlenül s méltán tartsák meg.

Mindnyájunkat bánt e fiaskó. Nem irigység, de bizonyos mérvű bosszankodás és megszegyenülés hat át bennünket, midőn az utolsó kathol. estély szépen kiszinezett fényes sikeréről olvasunk.

Az evangélikus fillér-estélyek is pihennek, a nőegylet kérdése is kedvezőtlen megoldást nyert, a protestáns estélyek fényes siker helyett félreértésben mulnak el, a főiskola anyagi bajokkal küzd, s mellette vígan emelkednek más érdekeket szolgáló új intézmények.

Kis és nagy jelek egyaránt arra intenek, hogy Debreczen örállóinak vigyázniok kell s öregének és ifjának, félre téve a surlódásokat, a kicsinyes személyi ellentéteket, a hangzatos, de üres jelszavakat, egységes erővel munkálni Debreczen magyar, szabadelvű, protestáns jellegének erősítésén.

Bartha Béla dr.

Bőjti istentisztelet. Az ág. ev. templomban szerdán délután 3 órakor bőjti istentisztelet lesz.

UJDONSÁGOK.

Az ünnepi közgyűlésről.

Az 1854-ben történt császári látogatás emlékét elhordták Debreczen város közgyűlési terméből. Jól tették. Nem is volt méltó ahhoz a Debreczenhez, ahol a függetlenségi határozatot kimondta a magyar törvényhozás a nagy Kossuth Lajos indítványára 1849 április 14-én.

Most új képeket akarnak elhelyezni ott és pedig április 14-én! Mit akar ez jelenteni?

Ha csak Kossuth Lajos és II. Rákóczi Ferencz képeit akarnak elhe-

lyezni, még értenék a dolgot, pedig a mostani válságos idő éppen nem alkalmas politikai tüntetésre, hiszen a várakozásban tulفسzült idegeket izgatja minden csekélység.

Vagy nem tudja a tanács, hogy Magyarország husz milliónyi népe sziv-szorongva várja a döntést, hogy van-e alkotmánya tulajdonképpen és a nemzet régi törekvései teljesülnek-e vagy visszatér-e a katonai egyeduralkodás, az önkény, a jogtiprás és az a kor, amelynek emlékét elhordták a közgyűlési teremből?

Ez az idő, tisztelt és bölcs tanács, nem alkalmas az ünneplésre. Kossuthot és Rákóczit lehet ünnepelni 1849 április 14 ének évfordulóján. Ez komoly, nagyhorderejű ünneplés lenne, bár most nem volna helyes ez sem, mert tüntetésnek vennék a 67-es politika mimózái.

De nem tapintatos dolog tüntetni 1849 április 14 ellen sem a Habsburg-házból származó uralkodó arczképének leleplezésével 1905 április 14-én a nagy évfordulón.

Ez a két ellentét pedig sehogy se vág össze. A tapintat hiányára vall csupán, hogy ezt nem vették észre. E válságos időkben pedig szükség van arra is.

Torpedo.

Négy hangverseny a zenedében.

Vettük az alábbi közleményt a debreczeni zenede igazgatóságától:

Zenedénk növendékeinek ösztönzését haladásuknak bemutatása s a nyilvánosság-hoz való szoktatása végett régóta úgy tesz a zenede, hogy a tanévek (az első fele kizárólag a tanulmányoknak lévén szárván) második felében matinéket s házi hangversenyeket rendez, melyeken a tanítás eredményéről nyilvánosan beszámol. Kiválóbb tanítványaink nagyobb száma arra utalta ez idén az igazgatóságot, hogy a rendezés eddigi keretét túllépve: nagyobb szabáru s meérettű hangversenyeket adjon s alkalmat nyújtson az érdeklődő közönségnek, hogy meggyőződtesék, miszerint a zenedébe való tanítás az alsófoku osztályokban éppen úgy, mint a kiművelési tanfolyamon teljesen szak-szerű.

Nagyobb tevékenység kifejtését annál inkább indokoltnak véli a tanintézetünk vezetősége, mert hazánkban a zenetanítás képesítéséhez kötve nincs, s után a nem hivatottak közül is sokan szegődnek a tanítás szolgálatába, sőt a zene tanítását városunk több nevelőintézete házilag kezelteti: a zene tanítása sok kívánni valót hagy hátra, melynek gyakran kárát valija a gyermekeket zenei nevelésben is részesíteni kívánó, de a zene paedagógiában nem járatos közönség.

A debreczeni zenede, melyet az állam s a város segít — ezen minőségében utalva van a fennálló áldatlan állapot megszüntetését célzó lépéseket megtenni — jól tudja, hogy midőn szavát a szak-szerű tanítás érdekében időnként felemeli: a művelt közönség ezt hivatásából kifolyó ténykedésnek fogja tekinteni.

A zenede a múlt és a folyó hóban tartott 3 matinéjén mutatta be az alsó és közép tanfolyamokba járó növendékeivel a tanításnak osztályok szerinti fokozatos eredményét, a következő 4 hangverseny pedig részben a közép, de leginkább a kiművelési tanfolyam növendékei előadásának megősmertetésére lesz hivatva.

A rendezőség kikerülni óhajtván a zenei anachronismust, a jelzett 4 hangverseny műsorát sikerült a zenei műforma, műzítés és stilszerűség tekintetében egyöntetű keretbe össze állítania.

Ez akként intézkedett, hogy a nemzeti zenét megillető jogainak kellő érvényre juttatása mellett, a régi classicus zene művelésére irányuló törekvés is kidomborodjék s a modern zene polyphonicus szépsége is bemutatassék.

Ezen kívül teljes elősmérését fejezi ki a helybeli zeneszerzők művének mű becse iránt, midőn a legközelebbi zeneestélyt kizárólag ezek zene műveiből állíttatja össze.

Ezen hangversenyeken kívül rendezi még a nagyobb méretű zenekari estélyeit, melyeken a zenede ujonan létesített zenekarát s vegyes énekkarát fogja a város közönségének nyilvánosan bemutatni.

Munkaszünet-e április 11?

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara kerületéből több részről érkezett kérdés a kamarához és pedig úgy az érdekelt kereskedők és iparosok, mint az iparhatóságok részéről, hogy tulajdonképpen munkaszünetes nap-e április 11, mert a vasárnapi munkaszünetről rendelkező 1891. XIII. t. cz. csak annyit mond, hogy „vasárnapokon és szent István király napján, mint nemzeti ünnepen”, van munkaszünet, az április 11 dikét törvénybe iktató törvény e tekintetben nem rendelkezett. A kamara közleményt intézett kerülete összes iparhatóságaihoz s közleményében teljes hitelességgel megbizonyosította, hogy **április 11 nem munkaszünetes nap.** Ennélfogva ezentul erre nézve nem fog előfordulni semmi kétely s nehézség.

— **Teljes tanácsülés.** A városi tanács kedden Domahidy Elemér főispán elnökölete alatt ülést tartott, nmelyen a 14-én, pénteken tartandó rendkívüli közgyűlés lefolyását állapították meg.

— **Siegmetth Karoly bucsuja.** A debreczeni üzletvezetőség régi, oszlopos tisztviselőjét **Siegmetth** Károly üzletvezetőhelyettes Budapestre helyezték át az igazgatósághoz. A debreczeni üzletvezetőség tisztviselőikara a távozó közkedvelt tisztviselő tiszteletére szombaton a Bikában bucsulakomát rendez tiszteletére. Utódja, dr. **Bucsutzky** Vladimir már hétfőn elfoglalta hivatalát.

— **Uj menetrend a kis vasuton.** A debreczeni helyi vasut most bocsátotta ki új menetrendjét. E hó 16-ikától kezdve a kis vasut 11 percznyi időközökben fog közlekedni, tehát olyan gyorsan, amint eddig még soha. Ezelőtt ugyanis a közlekedési idő nyáron is 20 percz volt. A vasuti menetrend szeptember végéig marad érvényben.

Hangverseny a zene iskolában.

A debreczeni zenede április hó 16 án, vasárnap rendezendő hangversenyének műsora a következő: 1. Füredi József. Hangu-latkép. Előadja: a zenede vonós zenekara. 2. Oláh Gábor. Domján és Piroska. Szav-alja: Rajczy Anna. 3. Pavelkó Jolán. Sa-haret táncza. Előadja: Uher Amadil. 4. Dóczy József. Kakuk madár. Pavelkó Jolán. Csak a látszat az... A sziv. Énekli: Szabó Berta. 5. Huber Miksa. Etude mélo-dique. Előadja: Irinyi István. 6. Brck Gyula. Vonós négyes A-moll. Magyar rondo. Elő-adják: Darvas György, Vesyprémy Andor, Hajdu Miklós és Hajdu István. 7. Tóth Árpád. Szerzo Előadja: Darvas Alice. 8. Hu-z Lajos. Eredeti magyar dalok. Hallgató, An-dalgé. Bokázó. Friss. Énekli a szerző sze-mélyes vezetése mellett: a zenede vegyes ének-kara. 9. P. Nagy Zoltán. Sonáta. H-moll. Allegro molto con brio. Előadja: Balla Gizelia. 10. Brück Gyula. Magyar rhapsodia. Zongorán 4 kézre. Előadják: Darvas Alice és Rózsa Ilona.

Uj vasut a város határában.

Debreczen város birtokát fogja keresztül szelni az a vasut, amelyet az érdekelt debreczeni birtokosok bevo-násával akarnak építeni Nádudvar és Balmazujváros közt. A városháza könyv-társzobájában kedden délután tartottak e tárgyban értekezletet, amelyen jelen volt Kovács József polgármester is, aki szükségesnek tartja a vasut meg-építését. Berger Jenő számításai sze-rint a vasut építése 30.000 koronába kerülne. A vasut Hegyes, Elep és Kö-sélszeg pusztákat, Debreczen tanya-világának legsűrűbben lakott részeit hasítani keresztül. A végrehajtó bizott-ság, amelynek elnöke Rickl Antal lett, megbizta a vasut építőjét, hogy az érdekelt birtokosok névjegyzékét állítsa össze.

— **Elhunyt urinő.** Nánássy Amália néhai Laky Lajos volt városi tanácsnok özvegye 75 éves korában elhunyt. A jóté-konyaságáról széles körben ismert urinő temetése e hó 13-án délután 3 órakor lesz a Batthyány utca 17. számú gyász-háztól.

— **Gyászjelentés.** A legmélyebb fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk szeretett gyermekünk, testvér, unoka, illetve rokon Ernőkének élete 4-ik évében, folyó hó 11-én délelőtt 11 órakor, rövid szenvedés után bekövetkezett elhunytát. Kedves egyetlen fiucs-kánk földi részei folyó hó 12-én, délután 3 órakor fognak a Csapó utca 26. sz. gyász-háztól az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után a Kossuth utcai sírkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtilszte-ségtételre barátainkat s általában a bánatunk-ban igaz részvétellel osztozókat bánatos szíve-l meghívjuk. Debreczen, 1905. április hó 11. Szülei: Fritsch Karoly és neje sz. Czeglédy Erzsébet. Testvére: Fritsch Veruska, Nagy-szülei: Czeglédy Gyula nejjével Varga Te-rézzel és gyermekeivel. Özv. Fritsch Józsefné gyermekeivel. Valamint számos közeli és tá-voli rokonok nevében is. Béke poraira! A temetést Kernáts „Kegyélet” tem. intézete rendezi.

— **Tisza öngyilkos lett!** Ezzel a kiáltással verték fel az este a várost a „Debreczen” rikkancsai. Késő éjszakáig folyton csilingelt szerkesztőségünk tele-

Két nagy csődtömeget

vettünk minek folytán a következő árakban árulunk: **Foulard Saten** 1 mtr 10 kr. **Egész széles kefezsínór** 3¹/₂ kr. **Moiré Impress** 15 kr. **csikos finom derékbélés** 23 kr. **Atlasz Saten** 23 kr. **120 széles divatszövet** 26 kr. **Nagyon jó delain reclam ár** 22 kr. **Minden cikk féláron** — **Minden vevő egészen ingyen életnagyságu fényképet kap.** **Wallerstein Fülöp fia** Piacz-utca kistemplommal szemben.

fonja, közön a más lenek folni. még o tett e sem v — és így fe

segédel má t va Sándor lyamot érdeklő ditó be tovább got, m ipar fe emlékt ság a gédek koroná kákat. Horvát Nagy J

a szei fön d előszc öngyil kedde maról Kósik szenv lál. A többi házbó

tanfo mazás: nás ar közveti József Fogadj köszön

ozenk mányg tott a elnökle az iga veték hogy a nevezh Csanal Polgár lössy Jenő nyomh gulag igazga czime vénytá még e

emlék nél m ismerő kás” d mérhe tek, h Lajos

Üz

fonja, mert az a sajátságos, hogy a közönség mindig tőlünk kérde: igaz-e a más lapok híre? Persze mi kénytelenek voltunk e kövér kacsát lezafolni. Tisza István nem lett öngyilkos, még öngyilkossági kísérletet sem követett el, még csak gyűszűnyi marólugot sem vett be. Vaskos könnyelműség ám — és ebből érthet Péter is, Pál is — így felültetni a közönséget!

— **Tanfolyambezárás.** Az iparossegédek szakrajz- és továbbképző tanfolyamát vasárnap délelőtt zárta be Dobieczki Sándor felügyelő bizottsági elnök, a tanfolyamot pártoló hatóságok képviselői és az érdeklődő iparosok jelenlétében. Elnök beszédében továbbra is önmivelésre és továbbképzésre serkentette az iparos ifjúságot, mivel csak így remélhetjük a magyar ipar felvirágozását. Kiosztotta továbbá azon emléktárgyakat, melyeket a felügyelő bizottság a kiváló szorgalmat tanúsító iparossegédek között felajánlott, s pedig 1 drb. tiz koronás aranyat, rajzeszközöket és szakmunkákat. Jutalmat kaptak: Benedikti József, Horváth Mihály, Laskai Miklós, Nagy Dániel, Nagy József és Szőlősi János.

— **Adósság miatt öngyilkos.** Az a szerencsétlen bukott leány, aki hétfőn délelőtt az I. kerületi kapitányság előszobájában 30 korona adósság miatt öngyilkossági kísérletet követett el, kedden meghalt a kórházban. A marólug teljesen összemarta a 22 éves Kósik Eszter belső részét és irtózatosszenvedések után váltotta meg a halál. A könnyelmű, rossz élet vége legközelebbire ez: az öngyilkosság. A kórházból fogják temetni.

— **Az iparossegédek szakrajz-tanfolyam** szorgalmas látogatóinak jutalmazására Berger Jenő műépítész tiz koronás aranyat, Zelinger Ede ipartestületi elnök közvetítése folytán az ipartestület: Némethy József a kőmives mesterség című munkát. Fogadják a jutalmazottak nevében is hálás köszönetünket. Fazekas Sándor igazgató.

— **Erőtakarmánygyár Debreczenben.** Az alakulóban lévő erőtakarmánygyár részvénytársaság hétfőn ülést tartott a városházán Király Gyula tanácsnok elnöke alatt. Az ülésen, melynek tárgya az igazgatóság kinevezése volt, az alapítók veték részt, kiknek megvan az a joguk, hogy az első igazgatóságot három évre kinevezhetik. Az igazgatóság tagjai lettek: Csanak János, Rickl Antal, Király Gyula, Polgári Balint, ifju Kertész István, Szőlőssy Ferencz, Kövendy Domokos, Berger Jenő és Schweiger Sándor. Az igazgatóság nyomban ülést tartott és elnökévé egyhangulag Csanak Jánost választotta meg. Az igazgatóság elhatározta még, hogy a gyár czime: „Debreczeni erőtakarmánygyár részvénytársaság” lesz. Az alakuló közgyűlést még e hóban megtartják.

— **Köszönetnyilvánítás.** Boldogemlékü jó édes anyánk végtisztességtételénél megjelent rokonainknak, barátainknak s ismerőseinknek, továbbá a „Debreczeni Munkás” dalegylet tagjainak, kik részvétük által mérhettelen fájdalomukat enyhíteni törekedtek, hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Horkay Lajos és neje.

— **Debreczen legszebb** berend és zésű kávéháza ma kétségtelenül a Magyar Király kávéház, hol estenként felváltva elsőrendű cigányzenekarok játszanak. Ma Kiss Béla tart hangversenyt teljes zenekarával. Pontos és előzékeny kiszolgálásról az előnyösen ismert Erős Jakab kávéos gondoskodik.

— **Antidol** a legjobb gyógyszer: fejfájás, ideges fejfájás, nátha ellen. A szert nem kell bevenni, egy pár csepp a tenyéren eldörzsölve s a használati utasítás szerint belelegezve: azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja minden nap s mindenki jót mond róla; kérdezze ösmerőseit, hogy: használta-e már az Antidolt? Egy üvegecske ára 1 kor. 20 fil; 35-ször mulaszthatja el vele fejfájását. Debreczenben kapható: Mihalovits, Grosz Nagy Ferencz, Muraközy, Tóth Béla és Balázs Ödön gyógyszerész uraknál.

— **Urak!** Az általános ipari pangás folytán elhatároztam, hogy az egységes szabott árt megteremtsem és így készítek mérték után hazai és külföldi finom gyapjuszövetekből 18 forintért divatos férfiföltönyöket, remek szabásban és kitűnő szakértelemmel. Klein Adolf drezdai akadémiában végzett szabász. Üzlet Piacz-utca 66.

— **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterem Piacz-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál lévő kirakatban látható.

— **Csoda tojás! melyből az ember szemelattára egy csibe kél ki darabja 50 kr Mentze Henrik ujdonságok áruházában.**

— **Használja** a híres Hajdusági pedrót. Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferencz gyógyszerésznél Debreczen, Kossuth-utca Arany-egyszaru gyógyszerészertár.

Színház.

— **Tetemrehívás.** Mondhatnók, hogy Jeszenszkynek bucsuja alkalmából nem egészen szerencsés darabválasztás a lelektani képtelenségek szüite élére állított, helyze tekre épített „Tetemrehívás”. Am a nagy művésznőt akkor látni valódi nagyságában, mikor a lehetetlent tudja lehetővé tenni, mikor a képtelenséget meg tudja magyarázni. Mert Jeszenszkyne ezt tette az este. Igaz érzést keltett az őt szeretete külön böző jeleivel elhalmozó közönségben és őszinte könnyű fakasztott. Tisztelői sok szép virággal halmozták el és a vastaps ezutal, ugy látszik, megrendelés nélkül kelt. Nem is tudta elnyomni — bárhogy akarta — a zenekar összes sija-dobja. De meg három bucsuzónak szóló taps vegyült itt össze, Csiky Lászlóé és a kis Kovács Gizelláé. Csiky nagyobb stýlja is kiritt a sekéiyes darabból és bizony nem ő rajta mult, hogy Gyalánját elhinni még se tudtuk. Mert ami formát és kidolgozást illet, ebből Csiky a javát adta az este. Eltekintve attól, hogy az egész darab legnagyobb lelektani képtelenségét szerző az anyjától könnyedén elszakadó Györgyikébe fektette le. Kovács Gizella jól megállta a sarat s itt ott egész subtilis kidolgozásról tanuskodott.

— **Színházi hírek** Szerdán kerül másodsor színre Ohorm Antal 5 felvonásos színmű „A szentbernáti barátok.” Csütörtökön Millocker Károly 4 felvonásos vígoperettje. „A boszorkányvár” Sugár Aranka és Karacs Imre bucsujául. Az operett főbb szerepeit Sugár Aranka, Rózsa Lili, Kré-

merné Lili, Havasy Szidi, Karacs Imre, Mezei Andor, Krémer Jenő, Szilágyi Aladár, Faragó Ödön és Iványi Antal játszzák.

— **Uj darab.** A jövő kedden kerül először színre a „Polgármester ur című 3 felvonásos bohózat. A bohózat először a Vígsházban került színre.

Olvasóink rovata.

— **Rendkívüli városi közgyűlés** lesz, olvasom a lapokban, a tárgy: a király, Kossuth és Rákóczi képeinek leleplezése. Engedjen meg a tisztelt törvényhatóság, hogy mielőtt ez ünnepekig végbemenne, én állok elé néhány megjegyzéssel. Hogy Debreczen város iparos osztálya minden okkalommal, nemcsak a törvényhatóság részéről, de általában véve negligáltak, hol *tisztességesen megfizetett munkánál*, vagy alkotásnál, kimutathatná képességét, erről nem is akarok nyilatkozni, hiszen e heggedő seb soha orvoslást nem talál, a régi megszokott és megrögzött képzelődés révén, hogy a helybeli soha! se jó! és éppen e megszokottság hozza magával, hogy mi magunkért nem emelünk tollat, — nem lépünk a nyilvánosság elé, mert ha ezt tennénk, akkor is csak úgy járnánk, mint Joulov vasöntők, kitől nem akarnak kútöntvényt venni, mert az primitív gyártmány; ám megveszik, ha a munkájába a pesti czég nevét önti bele s úgy jut pestről forgalomba debr. vaskereskedők által.

Tisztelt törvényhatóság! Hogy a zsidó statusquo hitközség Reichmann ur életnagyságu képét nem helyben festette meg, kevésbé van jogunk panaszkodni, bár ők is csak helyben keresték össze ennek fedezetére a szükséges filléreket, de egy köztörvényhatóság, mely elsősorban is arza van hivatva, hogy a helyi érdekek érdekeit szem előtt tartva, annak előmozdítására minden lehetőt megtegyen s mégis mikor 20.000 koronás*) alkotásról van szó, — ezen köteleességéről megfeledekzik és a város ezreit nem helybeli, hanem az amugy is minden fillérünket elnyelő budapesti művészeknek dobálja ki. Tudvalevő tény az, hogy Kovács János akad. festő, Debreczen szab. kir. város költségén tanult Münchenben és elég meggondolatlanul az ő Debreczenének akarva szolgálni, itthon telepedett le. — Azt is tudjuk, hogy Rajzó Miklós festőművész, kinek helybeli képiállásainkon is volt alkalmunk nem egyszer gyönyörködni ugy színező, mint alkotó tehetségében és a ki Kovácsal együtt az *adófizetésen kívül* csupán arra van kárhóztatva Debreczenben, hogy lássa és hallja azt — hogy miként özőnlenek be a budapesti és bécsi protegált és vigéczek által összeharcsolt, tőlük elvont művek (ha ugyan annak lehetne nevezni!) engedelmet kérek, a méltánytalanság netovábbja az, hogy ily esetben e két jeles emberünket teljesen figyelmen kívül hagyják és mit tudom én — ki által protegált hasonerőkhöz fordulnak.

Nézetem szerint köteleességszerűleg országos pályázatot kellett volna hirdetni, a pályaterv vázlatait szakértőkkel elbíraltatni, s amennyiben a mi szerény két helybeli művésznünk vázlatai nem feleltek volna meg, utasítani őket, hogy újabb vázlatot, megfelelőbbet adjanak be.

Nem hiszem, hogy még az esetben is, ha az alkotások kivételére nem ők bizáltak

* Téved az összeg dolgában, mert csak 9000 koronáról van szó.

Üzletáthelyezés miatt

a legújabb tavaszi ujdonságok, női és gyermek felöltőkben, nap- és esernyők, blouzek, alsó szoknyák (juponok), gyermek ruhák stb. míg a készlet tart mesés ólcsó áron kaphatók **Darvas Testvérek** női- és gyermek felöltők áruházában **Debreczen, a Hungária mellett.** Az üzlethelyiség kiadó.

volna meg, amennyiben ők a kivánalmaknak és szakértő véleménynek nem feleltek volna meg a legcélszerűbb mértékben is apprehendálnának. Ez azonban tudommal nem történt meg, mindkét művész teljesen mellőztetett.

Tekintetes törvényhatóság! Engedtesék meg nekem ez alkalommal egy kérő szót hozzájuk intézнем; amennyiben nem direkte magunkról van szó, hanem felhasználva a sérelmes esetet, azon tiszteletteljes kérelmet intézhessem a tek. törvényhatósághoz, hogy más esetekben első sorban a városi és annak adófizető polgárai érdekét kegyeskedjenek szem előtt tartani.

Elkeseredett iparos.

TAVIRATOK.

Mért volt Tisza Bécsben?

Bécs, április 11. Tiszát a Bulgáriával és Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés felmondása ügyében hívták meg, mert a dolog nagyon sürgős. Tisza kijelentette, hogy már mint lemondott kormányelnök nem tárgyalhat, de tárgyalhat az új kormány a képviselőház utólagos jóváhagyásának reményében. Az udvarnál azt hiszik, hogy sikerül Tiszát nézetének megváltoztatására bírni. Tiszát a kihallgatás után szállásán felkereste Pitreich hadügyminisztert. Tisza útjának eredménye az a B. H. szerint, hogy a külügyi hivatal megkezdi a jegyzékváltást a kereskedelmi szerződések dolgában a külföldi államokkal. Ez nem sérti az 1899. évi XXX. törvényeket, mert akár mint dől is el a válság, érintkezni kell a külföldi államokkal.

Szergiusz nagyherceg hagyatéka.

Pétervár, április 11. A bombával elpusztított Szergiusz nagyherceg hagyatéka 430 millió rubelt tett ki. Ebből az özvegy 50 milliót kap. Megélhet belőle.

Elfogták a csár komornyikját.

London, április 11. Carskoje Seloban elfogták a csár komornyikját, mert a forradalmi bizottság egyik tagjának a csár életrendjéről és arról, mikor szokott a parkban sétálni, pontos leírást adott. Félnék, hogy a csár ellen merénylet készül.

Az új párt értekezlete.

Budapest, április 11. Az új párt ma esti értekezletén tárgyalta Eötvös Károly megtorlási indítványát és azt el is fogadta. Az indítványt Eötvös holnap beterjeszti, csütörtökön megokolja, pénteken pedig már tárgyalni is fogják.

Általános munkás-sztrájk.

Nagyvárad, április 11. Az építő munkások kimondták hétfőn a sztrájkot, mert a vállalkozók vidékieket is alkalmaztak. Ma a munkások társaik támogatására kimondták az általános sztrájkot és kivonultak a Rédey-kertbe. Holnap a lapok se jelennek meg.

Felirati vita.

Budapest, április 11. A felirati bizottság ma ülést tartott, hogy az

Andrássy-csoporttal megegyezés jöjjön létre a feliratnak az önálló vámterület és az önálló hitelrendszerre vonatkozólag. A bizottság még holnap tart ülést.

Az orosz-japán háború.

London, április 11. Togo japán tengernagy az orosz hajóraj elől visszavonul azon nyilvánvaló szándékkal, hogy az orosz hajórajt maga után csalja és törbe ejtse. Az összeütközés e hét végére várható.

Berlin, április 11. Singaporeból érkezett jelentések szerint nyilvánvaló, hogy Roszdesztvenszki nem vált külön a hajórajtól. Ugy látszik, az angol Reuter-ügynökség Togot akarta csak e hírrel félrevezetni.

Hága, április 11. Az orosz hajóraj az Anoba-szigetcsoporttól északnyugatra horgonyt vetett. A hollandi hajórajt odarendelték.

Pétervár, április 11. Az orosz és japán hajóraj elővédjei megütköztek. *Hat japán cirkáló harcsképtelenné lett.* (Ez a hír alighanem orosz kacsa.)

London, április 11. Tokióból elrendelték, hogy a Formosa-sziget Gelung nevű kikötő minden idegen hajó elől elzárassék. Ebből azt lehet következtetni, hogy e kikötőt szemelte ki Togo a tengeri hadjárat bázisául.

Tokió, április 11. A mikádó elhatározta, hogy a mandzsuri haderőt 700.000 főről 1.200.000 főre emeli fel és miután Karbin bevehető és megtartható, előnyomulnak Karbin ellen.

Lemond-e az uralkodó?

Bécs, április 11. A külföldi lapok azon hívét, hogy I. Ferencz József leakar mondani a trónról, N. Fr. Presse megzáfolja. A hírek nem ül fel különben senki, mert hiszen lehetetlen is hinni, hogy a legválságosabb helyzetben engedje át az uralkodás gyeplőjét másnak a császár.

Tisza marad.

Bécs, április 11. A válság ügyében egyelőre nincs változás. Tisza marad és intézi ideiglenes az ügyeket.

Ismét eljön az uralkodó.

Budapest, április 11. Az uralkodó május elején ismét Budapestre jön és az egész hónapot itt fogja tölteni.

REGÉNY-CSARNOK.

Rablótanya a rengetegben.

[Regény.]

92. (Orosz eredetiből.)

— Bizonyosan hajnal felé szenderedhetett el. Vélt a fiatal ember, azután zajtalanul surrant a pinczébe és — majd ott állott a megkötözött vén gonosztevő előtt, aki — hátát a nedves pinczefalnak vetvén — még mindig a sarokban szorongott. Apró, gonosz tüztől ragyogó szemével daczosan tekintett a detektívre és várta, hogy majd mit mond Vladimir. A fiatal ember a földre tette a lámpát és összekulcsolta karját. Azután így szólott:

— Lubas Vaszil, hát vallasz-e már? Az már egész bizonyos, hogy Péter czinkos társaddal ugyanabba a szobába kvártélyoztad el a pétervári gazdag kereskedőt, Jarosin Borist, a mely csapdába engemet is becsaltatok. És éjszaka éppen úgy lezuhantot-

tátok azt a szerencsétlent, mint engemet. Azután pedig a bárdal agyonütvén, kiraboltátok, ez a titka a hirtelen meggazdagodástoknak. Most már nem segít rajtad, ha tagadod is. Csak a nyit, töredelmes vallomásod enyhítheti az ítéletet. Szavamat adom, hogy ebben az esetben mindent elkövetek az érdekedben, hanem most azután körülményesen add elő, hogy mi módon gyilkoltátok meg Jarosin Borist?

Vladimir várta, hogy mit felel az öreg Lubas; de midőn az konokul hallgatott, ismét a lelkéhez szólt.

— Mit daczolsz? Gondolj inkább szerencsétlen gyermekedre?

A vén ember arca összerándult, de azután csak összeharapta az ajkát.

Vladimir korholólag folytatta.

— Utóvégre mellekes is, ha elbeszélled, ha nem a gyilkosságot. De mielőtt innét elutazunk, tudni akarom, hogy hova rejtetted a kereskedő holtestét?!

De a vén czinkos szinte csufondárasan elvigyorodott.

— Én semmiről nem tudok semmit. Kérdezd a halott Pétert. Ő koholta ki, ő hajtotta végre egyedül az egészet. Semmi közöm hozzá, szabadon kell bocsátanotok.

— Ne álltasd magadat! a holt ember nem szólal meg; de ez nem mentséged; Te a gyilkosságban éppen olyan bűnös vagy, mint Péter. Azért még egyszer kérdem, hová ástátok a Jarosin Boris holtestét?

[Folytatjuk.]

Szerkesztői üzenetek.

P. B. Az egyik hír bevált. A másik már — nem ujdonság.

Nyilttér.

Legnagyobb raktár
saját gyártmányu keztyükben.

Kötszerek!
Bőrövek!
Bőr-tárczák!

Illatszerek!
Fésük
és hajtük!

jutnyos árban k ap hatók
Nagy András keztyűgyárában
kistemplombazár.

Mérnöki irodánkat
Debreczenben
Bank-palota, I., fölépcső, II. emelet
28. szám alatt

megnyitottuk.
Sipos és Szász
↔↔↔ mérnökök. ↔↔↔

Női ruhaszövet
Blous selyem
De laine és
mosó kelme
ujdonságok

megérkeztek

Donogán és Somossy

cégnél

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Szélűző, görcscsillapító
Bibergeil-csöppek.

Égy az étvágyat gerjesztő és az emésztést előidéző házi szer.

Egy üveg ára 1 kor.

2 üvegnél kevesebb (Utánvét K 2.50) postán nem küldetik. — Kapható

Julius Bittner's gyógyszerésznél
Gloggnitz (Alsó-Ausztria.)

Tisztításhoz csak

GLOBUS
tisztító kivonatot

használjunk
Legjobb tisztítószer
a világon

A husvétii ünnepekre igen nagy választéku

Czukor, selyem
és plüs tojások

a legszebb és legizletesebb kiállításban megérkeztek és kaphatók.

Megtöltéshez ajánlom saját gyártmányu finom czukorkáimat.

Diós- és mákos patkó.

Mindenféle czukorka különlegességek.

Tisztelettel

Riesz Lipót
czukrász.

Az Alföldi takarékpénztár
DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket

4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyújt

váltókra, kötelezvényekre, értékpapírokra, valamint helybeli és vidéki pénzüintézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalnokoknak.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra és házakra

Vesz és elad

Értékpapírokat, nevezetesen bel- és külföldi járadékokat, zálogleveleket, sorsjegyeket részvényeket a legkedvezőbb napi árfolyamon.

Raktárvállalata elfogad árut beraktározás céljából és arra előleget is nyújt a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál

az intézet ügyvezetője.

A közelgő

izr. husvétii ünnepekre

üveg, porcellán, zománczozott

edényeket

és mindenféle evőeszközöket ajánl

Kaszanyitzky Endre,

Debreczen, Piacz-utca 57.

Vidéki megrendeléseket a legnagyobb figyelemmel teljesít.

Uj lakatos műhely.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a Piacz-utcán 38. sz. alatti Schäfer-ház II. udvarán

lakatos műhelyt

rendeztem be, a hol is minden a szakmába vágó **uj munkát**, valamint javításokat igen mérsékelt ár mellett teljesítek.

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását

Tisztelettel

Weisz Ede
lakatos mester.

Megérkeztek

a tavaszi és nyári idényre a legújabb mintájú gyapju Delainek, selyem batistok, ajouros fehér és fekete piqué batistok, Cosmanosi kartonok. Harisnyák, keztük és mindennemű rövidárú nagyválaszték elsőrendű minőségű vászon és asztalneműekben. — Szolid, olcsó, szabott árak mellett

Nádudvary Lajos

vászon-, kézmű- és rövidáru raktárában
Vágó Andor féle üzlet, Piacz u. 28.

2087/1905. Tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Stark Márton és csat akoztatott társai végrehajtóknak Czabán László és neje Vasari Róza végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területén levő, Debreczen város határában fekvő, a debreczeni 8711. sz. tjkv.-ben A + 1. sorsz. 5006/7. hrsz. a foglalt a végrehajtást szenvedettek nevén álló vargakerti szőlőre a 29. sorszám alatt a m. kir. államasutak javára első helyen bekebelezett szolgalmi és biztosítéki zálogjeg épségben tartalása mellett 2529 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1905. évi április hó 25-ik napján délután 3 órakor** a kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 202 kor. 90 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a banatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.
Debreczen, 1905. évi márczius hó 3 an.

Harsányi, kir. tszéki bír.

Megérkeztek

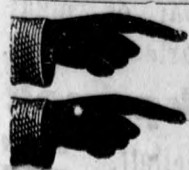
a tavaszi idényre a legújabb

Női divatszövetek,
Gyapju és borduros Delainek
50 krtól feljebb.

Blouse selymek
Divatos ruhadiszek

Csipkék, szallagok és bélésárú

Szabó Lajos fiai cégnél
DEBRECZEN, Rózsater.

INDRA TEA

a legjobb és legfinomabb tea a világon! Melange a legfinomabb és legerősebb china, ceylon- és indus-teákból, kapható a jobb fűszer- csemege kereskedésekben és a grogueriában. — Nagyban szétküldés: **Indra tea import company, Triest.**

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér. — Vidéki tudakozásnál tessék válaszbélyeget csatolni.

Ronczeznó és Korytniczai friss töltésű természetes ásványvizek kaphatók Félégyházi János fűszer-, csemege és ásványvíz üzletében Piacz- és Miklós-utca sarok.

Székely turó, 1 kg szilva 10 kr, 1 kg dió 18 kr, 1 kg mák 36 kr, 1 kg házi lekvár 20 kr, 1 kg mazsola 36 kr, 1 üveg balaton vidéki 32 kr, 1 üveg Ezerjó 24, 1 üveg magyarádi 32, 1 üveg villányi siller 26, 1 üveg érmelleki 24, 1 üveg Rizling 4 éves 32, 1 üveg kitünő pezsgő „Carte Blanche” 150, 1 doboz linoleum 65 kr Merkli Ferencznel, Fűvészkert-utca 14. Telefon 374. sz.

Két utcai szoba kiadó. Ugyanott asztalos segédek felvétetnek Bundi-utca 8.

Bolti szolga 15-iki belépéssel alkalmazást nyer Rozsa Lajosnál.

Egy diszesebb 2 águ és egy egyszerűbb egy-águ gázcillár megvételre kerestetik. Gzím a kiadóhivatalban.

Szöllő karó (hasított akác) eladó. Csizmadia termelő és árucarnoka Margit fürdő telep.

Finom friss sütni való Cocus zsír az ünnepre kitünő Margarin vaj Kohn Henriknel, gróf Dégenfeld-tér 7.

Eladó házak. Debreczenben, Széchényi-utca 50. sz. ház és Arany-János utca 59. sz. ház, mely két ház véggel összenyulik, együtt 60,000 kor. azaz hatvanezer koronáért, esetleg külön-külön 32.000 illetve 28.000 koronáért a betáblázott 20.000 korona törlesztéses kölcsöntartozásnak egészben vagy részbeni átvétele mellett a legkedvezőbb részletfizetésre is eladó, esetleg kisebb értékű ház vagy más ingatlanért reáfizetés mellett elcserélhető. Megjegyeztetik, hogy a két háznak évi bérjövödelme 5000 koronára tehető. Értekezni a tulajdonossal bent a házban.

Koszoru és csokor szállagokra arany vagy ezüst nyomásokat jutányos áron készít **Antalfy F.** könyvkötő-bördísműves Piacz-utca 31.

Szintartó kötött harisnyák legnagyobb választéka Márton Gyula rövidáru üzletében! 3 pár női vagy férfi kötött harisnya 70 krtól, 3 pár mintázott divat harisnya 1 fttől. Gyermekek patent harisnya 15 krtól feljebb.

Paprika edes, nemes, 5 kilogrammos postacsomagokban bérmentve 13 koronáért kapható Krigovszky János paprika gőzmalmában Kalocsán.

Nem gyári, hanem saját készítményű cipők legolcsóbban beszerezhetők Krausz Mór cipésznel Piacz-u. 34. sz. Közvetlen a főposta mellett.

Épület üvegezéseket, új ablakok és képkeretek készítését legjutányosabban vállalja Blattner József üveg- és képkeret üzlete Csapó-u. 1. sz.

Piacz-utcai üzlethelyiségünk kiadó. Felvilágosítást ad Hegedüs és Sándor cég Kosuth-u. 11.

Kerékpárok, Dianna, Premier, Puch & Comp-féle, Stiria egyedül csakis Keszler A.-nál kaphatók Debreczen, Piacz- és Simonffy-utca sarok.

Állandó nagymunkás napszabónak azonnali belépésre fölvetetik Fényes Mór férfi szabónál.

Bolti fehér vagy tarka nemű varrását elvállalom. Czimet kérek főposztrestante „varrónő” ezimen.

Egy külön bejáratu csinosan butorozott szoba április 15-től kiadó Batthyányi-u. 6. sz.

Nyomdász tanuló felvétetik a kiadóhivatalban.

Nádszék fonások a legolcsóbban készítettnek Bethlen-u. 56. sz. a.

Kopirkönyvek Heller-féle szabadalom, 3 réti regiszterrel, 1000 lapos 2 fnt 20 kr, 500 lapos 1 fnt 20 kr-ért kapható Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piacz-u. 49.

Tisztelt iparos osztály!

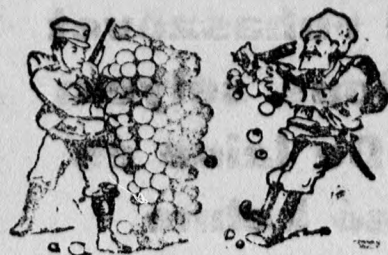
Hollandiából hazakerkezve kötelességemnek tartom a t. iparos osztály figyelmét felhívni, miszerint az ottan vásárolt és magammal hozott hajórakomány

kétszer főzött lenolaj kenczét

különként 32 krajczárjával a tisztelt iparos osztály rendelkezésére bocsájtom. — Tisztelettel

Neumann Nándor

kizárólagos festék-, lakk- és kencze nagykereskedő
DEBRECZEN, Hatvan-utca 6. szám.

Saját magát károsítja, aki szőlőoltvány-szükegletét nem fedezi

a Első Küküllőmenti Szőlőoltvány-telepnél

Tulajdonos:

Caspari Frigyes Medgyes, Nagy-küküllőmegye.

A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözte, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Államilag vizsgált takarmánynak való

répa és luczerna magvak

Gyorsan száradó

Festék és padlóma

előnyös árban kapható

KOHN HENRIK

fűszer- és festék üzletében

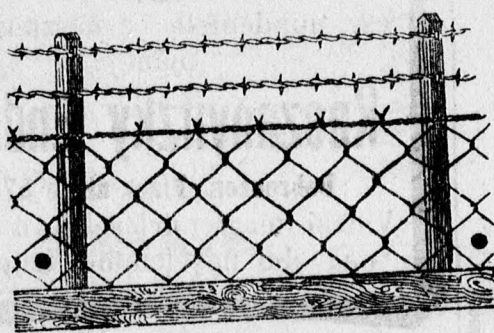
⇒⇒ Gróf Dégenfeld-tér 7. ⇐⇐

NEUBAUER JÁNOS

vassodrony-szövet, szita-áru, szabadalmazott kocsi-ülés, ruganyos ágybetét és sodrony-kerítések gyára.

DEBRECZEN, Kéttmalom-utca 4-ik szám.

Üzlethelyiség: Piacz-utca 12. az „Arany Bika” szállodával szemben.

Ezen minta szerint készült kerítés igen olcsó s minden eddigi kerítést felülmúl tartósság és czélszerűség tekintetében

Kívánatra képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Szíves pártfogást kérve
NEUBAUER JÁNOS.

A technika legkiválóbb alkotásai
a motor és kerékpár ipar terén

csakis

ROSENBERG és HAMMER

kerékpár és varrógép-műhelyében **(Piacz-utca 2. sz.)** található.

Dusan felszerelt kerékpár és aikat-részek legelőnyösebb bevásárlási forrása.

Motorkerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett.

